

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાતની વડી અદાલતમાં

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ અપ્લિકેશન નં. ૯૬૮૭/૨૦૧૮

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી આર. સુભાષ રેડ્ડી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી વિપુલ એમ. પંચોલી

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	હા
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	ના

મીતકુમાર દિનેશકુમાર પટેલ

વિરુદ્ધ

ગુજરાત યુનિવર્સિટી

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧, ૨ તરફથી શ્રી પારિતોષ આર. ગુપ્તા (૭૫૮૩)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ તરફથી

સામાવાળા(ઓ) નં. ૩ તરફથી શ્રી પરેશ એમ. દવે (૨૬૦)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફથી શ્રીમતી વી.ડી. નાણાવટી (૧૨૦૬) સાથે સિનિયર

એડવોકેટ શ્રી એસ.એન. શેલત

કોરમ: માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી આર. સુભાષ રેડ્ડી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી વિપુલ એમ. પંચોલી

તારીખ : ૧૩/૦૭/૨૦૧૮

સીએવી ચુકાદો

(પર : માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી આર. સુભાષ રેડ્ડી)

[૧] ફિઝિક્સ (ભૌતિકશાસ્ત્ર) વિષયમાં પોતાનું અંડર-ગ્રેજ્યુએશન એટલે કે બેચલર ઓફ સાયન્સ પૂરું કરનાર અરજદારો દ્વારા ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ આ સ્પેશિયલ સિવિલ અપ્લિકેશન દાખલ કરવામાં આવી છે, જેમાં સામાવાળા નં. ૧ – યુનિવર્સિટી દ્વારા ગુજરાત યુનિવર્સિટી એક્ટ, ૧૯૪૯ (ટૂંકમાં 'સદર અધિનિયમ, ૧૯૪૯') ની કલમ ૨૨ સાથે વાંચતા કલમ ૪ ની જોગવાઈઓ હેઠળની સત્તાઓની રૂએ ઘડવામાં આવેલ ગુજરાત યુનિવર્સિટી એડમિશન રૂલ્સ, ૨૦૧૮ (માસ્ટર ઓફ સાયન્સ એન્ડ પી.જી. ડિપ્લોમા) (ટૂંકમાં 'સદર નિયમો, ૨૦૧૮') ના નિયમ ૧૦.૨ ની કાયદેસરતાને તથા અન્ય આનુષંગિક દાદને પડકારવામાં આવી છે.

[૨] અરજદારોએ સામાવાળા નં. ૩ – કોલેજ, કે જે સામાવાળા નં. ૧ – યુનિવર્સિટી સાથે સંલગ્ન સ્વાયત્ત સંસ્થા છે, તેમાંથી ફિક્સિસ વિષયમાં બેચલર ઓફ સાયન્સ (અંડર-ગ્રેજ્યુએટ અભ્યાસક્રમ) સફળતાપૂર્વક પૂર્ણ કરેલ છે. જેથી કરીને, તેઓ સામાવાળા નં. ૧ – યુનિવર્સિટી સાથે સંલગ્ન વિવિધ અનુદાનિત અને સ્વનિર્ભર સંસ્થાઓ દ્વારા ચલાવવામાં આવતા અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ મેળવવા માટે લાયક હતા. ઉપર દર્શાવેલ સદર નિયમો, ૨૦૧૮ નો નિયમ ૧૦ ગુજરાત યુનિવર્સિટી અને અન્ય યુનિવર્સિટીઓના ઉમેદવારો વચ્ચે બેઠકોની વહેંચણી સંબંધિત છે. સદર નિયમો, ૨૦૧૮ નો નિયમ ૧૦ નીચે મુજબ વંચાય છે:-

“૧૦. ગુજરાત યુનિવર્સિટી અને અન્ય યુનિવર્સિટીઓના ઉમેદવારો વચ્ચે બેઠકોની વહેંચણી.

પ્રવેશના હેતુ માટે, ઉપલબ્ધ બેઠકો ૧૨.૧ માં જણાવ્યા મુજબ તૈયાર કરવામાં આવેલ મેરિટ યાદીના આધારે વહેંચવામાં આવશે:

૧૦.૧. પ્રવેશ માટેની ઉપલબ્ધ બેઠકોના ૫% બેઠકો અન્ય યુનિવર્સિટીમાંથી લાયકાત પરીક્ષા પાસ કરનાર ઉમેદવાર માટે અનામત રાખવામાં આવશે.

૧૦.૨. તારીખ ૧૫.૦૨.૨૦૧૮ ના રોજ યોજાયેલ એકેડેમિક કાઉન્સિલ અને એકિઝ્યુટિવ કાઉન્સિલના ઠરાવ મુજબ, સેન્ટ ડેવિયર્સ કોલેજ (સ્વાયત્ત), ગુજરાત યુનિવર્સિટી, અમદાવાદમાંથી લાયકાત પરીક્ષા પાસ

કરનાર ઉમેદવાર માટે પ્રવેશ માટેની ઉપલબ્ધ બેઠકોના ૫% બેઠકો અનામત રાખવામાં આવશે.”

[૨.૧] જોકે ઉપર દર્શાવેલ સદર નિયમો, ૨૦૧૮ નો નિયમ ૧૦.૨ એવો વંચાય છે કે જાણે સામાવાળા નં. ૩ – કોલેજ (સ્વાયત્ત), ગુજરાત યુનિવર્સિટીમાંથી લાયકાત પરીક્ષા પાસ કરનાર ઉમેદવારો માટે ૫% ઉપલબ્ધ બેઠકો અનામત રાખવામાં આવી છે જે ચાલુ શૈક્ષણિક વર્ષથી લાગુ કરવામાં આવશે, પરંતુ સામાવાળા દ્વારા સ્પષ્ટતા કરવામાં આવી છે કે તે અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ માટે સામાવાળા નં. ૩ – કોલેજના વિદ્યાર્થીઓની પાત્રતાને ઉપલબ્ધ બેઠકોના ૫% સુધી સીમિત કરતો પ્રતિબંધ છે.

[૩] પિટિશનમાં જણાવ્યા મુજબ, અરજદારોએ સામાવાળા નં. ૨ પ્રવેશ સમિતિ દ્વારા જાહેર કરવામાં આવેલ કટ ઓફ માર્ક્સ કરતાં વધુ ટકા મેળવ્યા હોવા છતાં, મેરિટ ચાટીમાં તેમના નામો ન મુકાતાં તેઓ સ્તબ્ધ અને આશ્ચર્યચકિત થઈ ગયા હતા. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે પૂછપરછ કરતાં તેઓને જાણવા મળ્યું કે સદર નિયમો, ૨૦૧૮ ના નિયમ ૧૦.૨ હેઠળના પ્રતિબંધને ધ્યાને રાખીને, સામાવાળા નં. ૩ કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ માટે અલગ કટ ઓફ માર્ક્સ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા. અરજદારોનો કેસ એવો છે કે તેઓએ સામાવાળા નં. ૩ – કોલેજ, કે જે સામાવાળા નં. ૧ – યુનિવર્સિટી સાથે સંલગ્ન છે, તેમાંથી પોતાનો અંડર-ગ્રેજ્યુએશન અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કર્યો છે, પરંતુ વાદગ્રસ્ત નિયમના લીધે તેમનો દાવો માત્ર ૫% ઉપલબ્ધ બેઠકો પૂરતો જ સીમિત રાખવામાં આવ્યો છે.

અરજદારોનો કેસ એવો છે કે અન્ય કોલેજોમાંથી આવતા સામાવાળા નં. ૧ યુનિવર્સિટીના વિદ્યાર્થીઓ અને સામાવાળા નં. ૩ – કોલેજ, કે જે સામાવાળા નં. ૧ – યુનિવર્સિટી સાથે સંલગ્ન સ્વાયત્ત કોલેજ છે, તેના વિદ્યાર્થીઓ વચ્ચે કોઈ સ્પષ્ટ તફાવત નથી. વધુમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કર્યા પછી તેઓને સામાવાળા નં. ૧ – યુનિવર્સિટી તરફથી ડિગ્રી મળે છે અને વાદગ્રસ્ત નિયમમાં લાદવામાં આવેલ પ્રતિબંધ મનસ્વી અને સમાન લોકો વચ્ચે ભેદભાવયુક્ત છે, જેથી તે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ હેઠળ ખાતરી આપવામાં આવેલ અધિકારોનું ઉલ્લંઘન કરે છે. અરજદારોનો કેસ એવો છે કે સામાવાળા નં. ૧ – યુનિવર્સિટીની સંલગ્ન કોલેજોમાંથી પોતાનો અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કરનાર તમામ વિદ્યાર્થીઓ એક વર્ગ રચે છે અને અન્ય સંલગ્ન કોલેજોમાંથી યુનિવર્સિટીના વિદ્યાર્થીઓ અને તેમાંય સામાવાળા નં. ૩ – કોલેજના વિદ્યાર્થીઓનું વર્ગીકરણ કરવું તે સુબોધ ભેદરેખા (ઈન્ટેલિજિબલ ડિફરન્સિયા) પર આધારિત નથી અને આવા પ્રતિબંધ દ્વારા હાંસલ કરવા માંગેલા ઉદ્દેશ સાથે તેનો કોઈ તાર્કિક સંબંધ નથી. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે સામાવાળા નં. ૩ કોલેજની સ્થાપના વર્ષ ૧૯૫૫ માં ગ્રાન્ટ-ઈન-એઈડ કોલેજ તરીકે કરવામાં આવી હતી. જોકે, સામાવાળા નં. ૩ કોલેજ દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવતા સાતત્યપૂર્ણ અને ઉચ્ચ ગુણવત્તાવાળા શિક્ષણની નોંધ લઈને, સામાવાળા નં. ૧ – યુનિવર્સિટીએ યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશન (**ટૂંકમાં 'યુજીસી'**) સાથે પરામર્શ કરીને, સામાવાળા નં. ૩ કોલેજને સ્વાયત્ત કોલેજનો દરજ્જો સ્વીકાર્યો અને મંજૂર કર્યો હતો. અરજદારોનો કેસ એવો છે કે કોઈ કોલેજને સ્વાયત્ત કોલેજ તરીકેની

માન્યતા માત્ર સદર સંસ્થાને અમુક બાબતોમાં સ્વાયત્તતા ભોગવવાની છૂટ આપે છે, પરંતુ મૂળ યુનિવર્સિટી આવી કોલેજો પર સામાન્ય દેખરેખ રાખવાનું ચાલુ રાખે છે. તે સ્થિતિમાં, સામાવાળા નં. ૩ – કોલેજમાંથી અંડર-ગ્રેજ્યુએટ અભ્યાસક્રમ પાસ કરનાર વિદ્યાર્થીઓ માટે પ્રવેશ માત્ર ૫% ઉપલબ્ધ બેઠકો પૂરતો સીમિત રાખવા માટે કોઈ વાજબીપણું નથી.

[જ] સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ વતી ગુજરાત યુનિવર્સિટીના કાર્યકારી રજિસ્ટ્રાર દ્વારા જવાબનું સોગંદનામું દાખલ કરવામાં આવ્યું છે. જવાબના સોગંદનામામાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે યુનિવર્સિટીએ શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૮-૧૯ માટે માસ્ટર ઓફ સાયન્સ અને પોસ્ટગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમામાં પ્રવેશ માટેના નિયમો ઘણા સમય અગાઉથી ઘડ્યા છે. વિદ્યાર્થીઓને તારીખ ૨૯.૦૫.૨૦૧૮ ના રોજ જાણ કરવામાં આવી હતી અને ઓનલાઈન રજીસ્ટ્રેશન તારીખ ૩૦.૦૫.૨૦૧૮ થી ૦૫.૦૬.૨૦૧૮ વચ્ચે કરવાનું હતું. તારીખ ૦૮.૦૬.૨૦૧૮ ના રોજ કામચલાઉ મેરિટ યાદી પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવી હતી; તારીખ ૧૪.૦૬.૨૦૧૮ ના રોજ મેરિટ યાદી તૈયાર કરવામાં આવી હતી અને તારીખ ૧૯.૦૬.૨૦૧૮ ના રોજ પ્રથમ રાઉન્ડમાં વિદ્યાર્થીઓની ફાળવણી કરવામાં આવી હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે મેરિટ યાદી તૈયાર થયા પછી અરજદારોએ નિયમોને પડકાર્યા છે અને તારીખ ૨૬.૦૬.૨૦૧૮ ના રોજ સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન દાખલ કરવામાં આવી હતી. વધુમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે વિદ્યાર્થીઓએ વિવિધ કોલેજોમાં પ્રવેશ માટે પોતાની પસંદગી રજૂ કરવાની હોય છે. એવું જણાવવામાં

આવ્યું છે કે પ્રથમ અરજદારને ફિક્સિસ વિષયમાં ગુજરાત આર્ટસ એન્ડ કોમર્સ કોલેજ, અમદાવાદ ખાતે પ્રવેશ આપવામાં આવ્યો છે. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે બીજા અરજદારે માત્ર ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ ફિક્સિસ એન્ડ ઇલેક્ટ્રોનિક્સ માટે જ પસંદગી દર્શાવી હતી અને તેમણે અન્ય કોઈ પસંદગી દર્શાવી ન હોવાથી, તેઓ મેરિટ ક્વોટામાં ન હતા, જેથી તેઓને પ્રવેશ નકારવામાં આવ્યો હતો. અરજદારો દ્વારા કરવામાં આવેલા વિવિધ આક્ષેપોને નકારતા, સામાવાળા – યુનિવર્સિટીનો કેસ એવો છે કે સામાવાળા નં. ૩ એ સંલગ્ન કોલેજ છે અને તેણે ગુજરાત યુનિવર્સિટી એક્ટની કલમ ૩૮બી હેઠળ સ્વાયત્તતા માટે અરજી કરી હતી અને તેને સ્વાયત્તતા આપવામાં આવી હતી. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે ગુજરાત યુનિવર્સિટી એક્ટની કલમ ૩૮બી સ્વાયત્ત કોલેજોને વિદ્યાર્થીઓના પ્રવેશની બાબતમાં, અભ્યાસક્રમ નિર્ધારિત કરવા, સૂચના અને તાલીમ આપવા, પરીક્ષા યોજવા અને જરૂરી નિયમો બનાવવાની સત્તાની બાબતમાં સ્વાયત્તતાના વિશેષાધિકારો પૂરા પાડે છે. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે સામાવાળા નં. ૩ કોલેજ પ્રવેશ આપવા બાબતે સંપૂર્ણ સ્વાયત્તતા ધરાવે છે, તેથી તેઓ એક અલગ ઓળખ ધરાવે છે. સામાન્ય રીતે, યુનિવર્સિટી અભ્યાસક્રમ, પ્રવેશ માટેની પાત્રતા, પરીક્ષાનું આયોજન વગેરે નક્કી કરે છે, પરંતુ સામાવાળા નં. ૩ કોલેજ સ્વતંત્ર રીતે આ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરે છે. ડિગ્રી એનાયત કરવા સિવાય પ્રવેશ પ્રક્રિયા માટે યુનિવર્સિટીની કોઈ નિયમનકારી ભૂમિકા નથી. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે સામાવાળા નં. ૩ કોલેજ સમાન ધોરણ ધરાવતી ન હોવાની હકીકતને ધ્યાને રાખીને, યુનિવર્સિટી સામાવાળા નં. ૩ – કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ માટે ક્વોટા

નિર્ધારિત કરવા સક્ષમ છે. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે પ્રવેશ પ્રક્રિયા માટે સામાવાળા નં. ૩ કોલેજે પોતાની જાતને ગુજરાત યુનિવર્સિટીના મુખ્ય પ્રવાહથી દૂર રાખી છે તે મતલબની કેસની હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાને લીધા પછી યુનિવર્સિટીએ નિયમો ઘડ્યા છે. જવાબના સોગંદનામાના પેરા ૧૨ માં, સામાવાળા યુનિવર્સિટીએ ઉપલબ્ધ કુલ બેઠકોની સંખ્યા અને વિદ્યાર્થીઓ વચ્ચે બેઠકોની વહેંચણીની વિગતો આપી છે. જવાબના સોગંદનામાના પેરા ૧૨ અને ૧૨.૧ નીચે મુજબ વંચાય છે:-

“૧૨. ગુજરાત યુનિવર્સિટીના એમ.એસસી. અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ માટે ઉપલબ્ધ કુલ બેઠકો ૧૭૭૭ છે. નિયમો હેઠળ વિદ્યાર્થીઓ વચ્ચે બેઠકોની વહેંચણી નીચે મુજબ છે:-

બેઠકો		
ક્રમ નં.	યુનિવર્સિટીનું નામ	બેઠકો.
૧	ગુજરાત યુનિવર્સિટીના વિદ્યાર્થીઓ	૧૫૯૯
૨	સેન્ટ ઝેવિયર્સના વિદ્યાર્થીઓ	૮૮
૩	અન્ય વૈધાનિક કોલેજોના વિદ્યાર્થીઓ	૯૦

સમિતિને પ્રવેશ માટે ૫૪૬૬ અરજીઓ મળી હતી. ગુજરાત યુનિવર્સિટીના વિદ્યાર્થીઓ, સામાવાળા નં. ૩ કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ અને અન્ય વૈધાનિક કોલેજોના વિદ્યાર્થીઓ પાસેથી મળેલી અરજીઓ નીચે મુજબ કોષ્ટકબદ્ધ છે:-

માન્ય રેન્ક સાથે પ્રવેશ		
ક્રમ નં.	યુનિવર્સિટીનું નામ	અરજીઓ

૧	ગુજરાત યુનિવર્સિટીના વિદ્યાર્થીઓ	૩૪૪૨
૨	સેન્ટ ઝેવિયર્સના વિદ્યાર્થીઓ	૧૨૪
૩	અન્ય વૈધાનિક કોલેજોના વિદ્યાર્થીઓ	૧૮૦૦

૧૨.૧ હું વધુમાં રજૂઆત કરું છું કે આ વિદ્યાર્થીઓમાંથી પ્રવેશ માટે પ્રથમ રાઉન્ડમાં ફાળવણી નીચે મુજબ છે:-

પ્રથમ રાઉન્ડ ૧૬૧૮ બેઠકો		
ક્રમ નં.	યુનિવર્સિટીનું નામ	બેઠકોની ફાળવણી.
૧	ગુજરાત યુનિવર્સિટીના વિદ્યાર્થીઓ	૧૪૭૧
૨	સેન્ટ ઝેવિયર્સના વિદ્યાર્થીઓ	૬૪
૩	અન્ય વૈધાનિક યુનિવર્સિટીઓના વિદ્યાર્થીઓ.	૮૪
ક્રમ નં.	યુનિવર્સિટીનું નામ	બેઠકોની ફાળવણી.
૧	ગુજરાત યુનિવર્સિટીના વિદ્યાર્થીઓ	૧૪૭૧
૨	સેન્ટ ઝેવિયર્સના વિદ્યાર્થીઓ	૫૧
૩	અન્ય યુનિવર્સિટીઓના વિદ્યાર્થીઓ.	૮૩

આમ, સામાવાળા નં. ૩ કોલેજના ૫૩ વિદ્યાર્થીઓએ પ્રથમ રાઉન્ડમાં ફાળવણી માંગી હતી.”

[૪.૧] સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ દ્વારા વધારાનું સોગંદનામું દાખલ કરવામાં આવ્યું છે. વધારાના સોગંદનામામાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે અરજદારોએ સામાવાળા નં. ૩ – કોલેજમાં એમ.એસસી. અભ્યાસક્રમમાં અભ્યાસ માટેના પોતાના પ્રવેશની બાબત આ કોર્ટ સમક્ષ જાહેર કરી નથી. વધુમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે સદર નિયમોના નિયમ ૨૦ (જે ભૂલથી વટહુકમ તરીકે

દર્શાવેલ છે) મુજબ, અરજદારો મેરિટના આધારે ગુજરાત યુનિવર્સિટી સાથે સંલગ્ન કોઈપણ સંસ્થામાં પ્રવેશ મેળવી શકે છે કારણ કે બેઠકો કોલેજો માટે જ ખુદ્દી મૂકવામાં આવી છે. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે અરજદારો ગુજરાત યુનિવર્સિટીમાં અભ્યાસ કરવા ઈચ્છુક શુદ્ધબુદ્ધિપૂર્વકના (બોનાફાઈડ) વિદ્યાર્થીઓ નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે પ્રવેશના નિયમો તારીખ ૨૯.૦૫.૨૦૧૮ ના રોજ અધિસૂચિત અને પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યા હોવા છતાં, અરજદારોએ તારીખ ૨૬.૦૬.૨૦૧૮ ના રોજ વિલંબથી આ કોર્ટનો સંપર્ક કર્યો છે અને તેથી, પિટિશન રદ કરવાની અરજ કરવામાં આવી છે.

[૫] સામાવાળા નં. ૩ તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલે દલીલો કરી હતી, પરંતુ સામાવાળા નં. ૩ – કોલેજ વતી કોઈ જવાબનું સોગંદનામું દાખલ કરવામાં આવ્યું નથી.

[૬] અમે અરજદારોના વિદ્વાન વકીલ શ્રી પારિતોષ ગુપ્તા, સામાવાળા નં. ૧ – યુનિવર્સિટીના વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી વી.ડી. નાણાવટી સાથે સિનિયર એડવોકેટ શ્રી એસ.એન. શેલત અને સામાવાળા નં. ૩ ના વિદ્વાન વકીલ શ્રી પરેશ દવેને સાંભળ્યા છે.

[૭] અરજદારો તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી પારિતોષ ગુપ્તાએ રજૂઆત કરી હતી કે સદર નિયમો, ૨૦૧૮ ના વાદગ્રસ્ત નિયમ ૧૦.૨ મુજબ, સામાવાળા નં. ૩ કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ માટે ૫% બેઠકોનું અનામત છે, પરંતુ સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ એ અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમની મેરિટ યાદી માત્ર ૫% ઉપલબ્ધ બેઠકો

પૂરતી સીમિત રાખીને તૈયાર કરી છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે નિયમોમાં કોઈ અસ્પષ્ટતા નથી, લાભ આપવા માટે નિયમનો સ્પષ્ટ અર્થ લાગુ કરવાનો રહે છે. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે જો તેને માત્ર સામાવાળા નં. ૩ – સ્વાયત્ત કોલેજ માટે ઉપલબ્ધ બેઠકોના ૫% સુધી સીમિત રાખતા પ્રતિબંધ તરીકે અર્થઘટન કરવામાં આવે, તો તે વર્ગ વચ્ચે સ્પષ્ટપણે ભેદભાવયુક્ત છે અને ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ હેઠળ ખાતરી આપવામાં આવેલ અધિકારોનું ઉલ્લંઘન કરે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સામાવાળા નં. ૩ – કોલેજને વર્ષ ૨૦૧૪ માં સ્વાયત્ત કોલેજ તરીકે મંજૂરી આપવામાં આવી હોવા છતાં, વર્તમાન નિયમ કોઈપણ વાજબી આધાર વિના વર્ષ ૨૦૧૮ માં ઘડવામાં આવ્યો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે શિક્ષણ આપવામાં શ્રેષ્ઠતા પ્રાપ્ત કરવાને ધ્યાને રાખીને સામાવાળા નં. ૩ કોલેજને સ્વાયત્તતા આપવામાં આવી છે, છતાં પણ સામાવાળા નં. ૩ કોલેજ સામાવાળા નં. ૧ યુનિવર્સિટીની સામાન્ય દેખરેખ હેઠળ છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કર્યા પછી, અંડર-ગ્રેજ્યુએટ અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કરનારા વિદ્યાર્થીઓને સામાવાળા નં. ૧ યુનિવર્સિટી દ્વારા ડિગ્રી આપવામાં આવે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે આવા ભેદભાવ માટે બિલકુલ કોઈ આધાર નથી અને વધુમાં સમાન લોકો વચ્ચે વર્ગીકરણ કરીને, કોઈ ઉદ્દેશ હાંસલ થતો નથી, જેથી વાદગ્રસ્ત નિયમ રદ કરવા યોગ્ય છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વાદગ્રસ્ત નિયમ લાગુ કરવાથી અરજદારો વંચિત રહ્યા હોવાથી, વાદગ્રસ્ત નિયમ લાગુ કર્યા વિના નવી મેરિટ યાદી તૈયાર કરવા માટે સામાવાળા યુનિવર્સિટીને

નિર્દેશ આપીને તૈયાર કરવામાં આવેલ મેરિટ યાદી પણ રદ કરવા યોગ્ય છે. વિદ્વાન વકીલે ગુજરાત યુનિવર્સિટી એક્ટ, ૧૯૪૯ ની સંબંધિત જોગવાઈઓ અને યુજીસી દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલી માર્ગદર્શિકાઓનો સંદર્ભ આપ્યો હતો. પોતાના કેસના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલે સુરજ કોનાર અને અન્ય વિરુદ્ધ કલકત્તા યુનિવર્સિટી અને અન્ય ના કેસમાં ડબલ્યુ.પી. નં. ૧૩૬૮૬(ડબલ્યુ)/૨૦૦૯ માં તારીખ ૧૧.૦૯.૨૦૦૯ ના રોજ નક્કી થયેલ કલકત્તા હાઈકોર્ટના વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશના ચુકાદા પર, કુમારી શ્રુતિ ચતુર્વેદી અને અન્ય વિરુદ્ધ અલ્હાબાદ યુનિવર્સિટી, અલ્હાબાદ અને અન્ય ના કેસમાં સી.એમ.ડબલ્યુ.પી. નં. ૬૯૫૧/૧૯૯૮ માં તારીખ ૨૩.૦૩.૧૯૯૮ ના રોજ નક્કી થયેલ અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટના વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશના ચુકાદા પર અને અલ્હાબાદ યુનિવર્સિટી અને અન્ય વિરુદ્ધ કુમારી શ્રુતિ ચતુર્વેદી અને અન્ય ના કેસમાં સ્પેશિયલ અપીલ નં. ૩૦૮/૧૯૯૮ માં તારીખ ૩૧.૦૭.૧૯૯૮ ના રોજ નક્કી થયેલ અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેંચના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે.

[૮] બીજી તરફ, સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી એસ.એન. શેલતે અમારું ધ્યાન ગુજરાત યુનિવર્સિટી એક્ટ, ૧૯૪૯ ની વિવિધ જોગવાઈઓ તરફ દોર્યું છે, ખાસ કરીને સદર અધિનિયમની કલમ ૩૮બી, ૩૮સી અને ૩૮ડી તથા કલમ ૪(૧૮) હેઠળની જોગવાઈઓનો વિશેષ ઉલ્લેખ કર્યો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વાદગ્રસ્ત નિયમમાં કોઈ

ગેરકાયદેસરતા કે ભેદભાવ નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સામાવાળા નં. ૩ કોલેજ સ્વાયત્ત કોલેજ છે અને સ્વાયત્તતાના આધારે, તે યુનિવર્સિટીની જેમ જ પોતાની પ્રવેશ પ્રક્રિયા યોજવા અને અભ્યાસક્રમની પ્રવૃત્તિઓ નક્કી કરવા હકદાર છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સામાવાળા નં. ૩ કોલેજમાં ઉપલબ્ધ બેઠકો ખુલ્લી મૂકવામાં આવી નથી અને યુનિવર્સિટીની ઉપલબ્ધ બેઠકોમાં ભેળવવામાં આવી નથી, તેથી સામાવાળા નં. ૩ કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ માટે ઉપલબ્ધ બેઠકોના ૫% સીમિત રાખવામાં કોઈ ગેરકાયદેસરતા નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વાદગ્રસ્ત નિયમ તારીખ ૨૯.૦૫.૨૦૧૮ ના રોજ અધિસૂચિત કરવામાં આવ્યો હોવા છતાં, પિટિશન તારીખ ૨૬.૦૬.૨૦૧૮ ના રોજ દાખલ કરવામાં આવી છે અને તે શુદ્ધબુદ્ધિપૂર્વકની મુકદ્દમાબાજી નથી, પરંતુ સામાવાળા નં. ૩ કોલેજના કહેવાથી પ્રાયોજિત (સ્પોન્સર્ડ) મુકદ્દમાબાજી છે. વાદગ્રસ્ત નિયમ દ્વારા આવો પ્રતિબંધ માન્ય હોઈ શકે તેવી પોતાની દલીલના સમર્થનમાં, વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટે એ.આઈ.આર. ૨૦૦૧ એસ.સી. ૭૧૭ માં રીપોર્ટ થયેલ કે. દુરૈસામી અને અન્ય વિરુદ્ધ તમિલનાડુ રાજ્ય; એ.આઈ.આર. ૧૯૭૦ એસ.સી. ૩૫ માં રીપોર્ટ થયેલ કુમારી ચિત્રા ઘોષ વિરુદ્ધ ભારત સંઘ અને એ.આઈ.આર. ૧૯૭૧ એસ.સી. ૧૭૬૨ માં રીપોર્ટ થયેલ ડી.એન. ચંચલા વિરુદ્ધ મૈસૂર રાજ્ય અને અન્ય ના કેસોમાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે. આર્ટસ વિષયના અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમની બેઠકો સંબંધિત આવો કોઈ પ્રતિબંધ ન હોવાના અરજદારોના આક્ષેપના જવાબમાં એવી રજૂઆત

કરવામાં આવી છે કે શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૮-૧૯ માટે આર્ટસ વિષયમાં ૧૭૯૮ ખાલી બેઠકો રહેલી છે.

[૯] સુનાવણી દરમિયાન પૂરા પાડવામાં આવેલા મહત્વના દસ્તાવેજોનો સંદર્ભ આપતા સામાવાળા નં. ૩ કોલેજ તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી પરેશ દવેએ રજૂઆત કરી હતી કે જોકે સામાવાળા નં. ૩ કોલેજ સ્વાયત્ત કોલેજ છે, પરંતુ તે સામાવાળા નં. ૧ યુનિવર્સિટી સાથે સંલગ્ન છે અને સામાવાળા નં. ૩ કોલેજના વિદ્યાર્થી માટે યુનિવર્સિટી દ્વારા આપવામાં આવેલ માસ્ટર ઓફ સાયન્સના ડિગ્રી પ્રમાણપત્રની નકલ રજૂ કરી હતી. વધુમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સ્વાયત્તતાનો દરજ્જો આપ્યા પછી પણ, સામાવાળા નં. ૧ યુનિવર્સિટી કોલેજના સંચાલન પર એકંદર દેખરેખ ધરાવે છે. સામાવાળા નં. ૩ કોલેજના ગવર્નિંગ બોડીમાં યુનિવર્સિટીના નોમિની (પ્રતિનિધિ) છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સામાવાળા નં. ૩ કોલેજના વિવિધ અભ્યાસ મંડળો (બોર્ડ્સ ઓફ સ્ટડી) માં યુનિવર્સિટીના પ્રતિનિધિઓ છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે યુનિવર્સિટી દ્વારા સામાવાળા નં. ૩ કોલેજના વિદ્યાર્થીઓને માત્ર ૫% ઉપલબ્ધ બેઠકો પૂરતા સીમિત રાખવા માટે કોઈ કારણ નથી. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સામાવાળા નં. ૩ કોલેજમાં અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ માટે અરજી કરવા માટે તમામ વિદ્યાર્થીઓ માટે બેઠકો ખુલ્લી છે, તેથી સામાવાળા નં. ૩ કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ માટે માત્ર ૫% ઉપલબ્ધ બેઠકો સીમિત રાખવા માટે કોઈ કારણ કે વાજબીપણું નથી.

[૧૦] વિજ્ઞાન વકીલો દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતો ધ્યાને લઈએ તે પહેલાં, અમે ગુજરાત યુનિવર્સિટી એક્ટ, ૧૯૪૯ ની અમુક જોગવાઈઓ અને યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશન દ્વારા સ્વાયત્ત કોલેજો માટે બહાર પાડવામાં આવેલી માર્ગદર્શિકાઓનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય ગણીએ છીએ. ગુજરાત યુનિવર્સિટી એક્ટ, ૧૯૪૯ ની કલમ ૧(બી) સ્વાયત્ત કોલેજોની વ્યાખ્યા આપે છે. તેનો અર્થ એવી કોલેજ થાય છે જે કલમ ૩૮બી હેઠળ તેને આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરે છે. ગુજરાત યુનિવર્સિટી એક્ટ, ૧૯૪૯ ની કલમ ૩૮સી અને ૩૮ડી નીચે મુજબ વંચાય છે:-

“૩૮ સી (૧) કલમ ૩૮બી હેઠળ તેને આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવા સક્ષમ બનાવવાના હેતુથી, સ્વાયત્ત કોલેજ, સ્વાયત્ત માન્યતા પ્રાપ્ત સંસ્થા અથવા સ્વાયત્ત યુનિવર્સિટી વિભાગ નીચેના સભ્યોની બનેલી એક સ્ટેન્ડિંગ કમિટીની નિમણૂક કરશે:-

(૧) કોલેજના પ્રિન્સિપાલ, અથવા સંસ્થા કે વિભાગના વડા, જે સ્થિતિ હોય તે મુજબ, તેના હોદ્દાની રૂએ અધ્યક્ષ તરીકે;

(૨) કોલેજ, સંસ્થા અથવા વિભાગમાં ડિગ્રી કક્ષાએ ભણાવવામાં આવતા વિશેષ વિષયોના વિભાગીય વડાઓ, તેના હોદ્દાની રૂએ સભ્યો તરીકે, અને

(૩) કોલેજ, સંસ્થા અથવા વિભાગ નિમણૂક કરવા યોગ્ય ગણે તેવા પાંચથી વધુ નહીં તેટલા અન્ય સભ્યો.

(૨) સ્ટેન્ડિંગ કમિટી કલમ ૩૮ બી હેઠળ કોલેજ, સંસ્થા અથવા વિભાગની એવી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરશે જે કોલેજ, સંસ્થા અથવા વિભાગ તેને સોંપે.

(૩) સ્ટેન્ડિંગ કમિટી, કોલેજ, સંસ્થા અથવા વિભાગના સંબંધમાં સેનેટ (કોર્ટ), સિન્ડિકેટ (એક્ઝિક્યુટિવ કાઉન્સિલ) અને એકેડેમિક કાઉન્સિલ સિવાયની યુનિવર્સિટીની સત્તામંડળની એવી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવા અને કાર્યો કરવાના હેતુથી એક વિશેષ સમિતિ અથવા સમિતિઓની નિમણૂક કરી શકશે જે સ્ટેન્ડિંગ કમિટી, તેને યોગ્ય જણાય તેવી શરતોને આધીન રહીને, તેને અથવા તેઓને સોંપે.

૩૮ ડી (૧) દરેક સ્વાયત્ત કોલેજ, સંસ્થા અથવા વિભાગ એવા અહેવાલો, પત્રકો અને અન્ય માહિતી રજૂ કરશે જે કોલેજ, સંસ્થા અથવા વિભાગની કાર્યક્ષમતા નક્કી કરવા માટે સિન્ડિકેટ (એક્ઝિક્યુટિવ કાઉન્સિલ) ને જરૂરી જણાય.

(૨) સિન્ડિકેટ (એક્ઝિક્યુટિવ કાઉન્સિલ) કલમ ૩૬ માં ઉલ્લેખિત નિરીક્ષણ સમિતિ દ્વારા અથવા આ સંબંધમાં તેના દ્વારા અધિકૃત કરાયેલ એક અથવા વધુ સક્ષમ સત્તાઓ દ્વારા દરેક સ્વાયત્ત કોલેજ, સંસ્થા અથવા વિભાગનું સમયાંતરે નિરીક્ષણ કરાવશે.”

[૧૧] યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશન સ્વાયત્ત કોલેજો માટે સમયાંતરે માર્ગદર્શિકા બહાર પાડે છે. સૌથી છેલ્લી માર્ગદર્શિકા ૨૦૧૮ ની છે. યુજીસી દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ સ્વાયત્ત કોલેજો માટેની માર્ગદર્શિકાના વાંચન પરથી જણાય છે કે શિક્ષણ પંચે (એજ્યુકેશન કમિશન) કોલેજ સ્વાયત્તતાની ભલામણ કરી હતી, જે મૂળભૂત રીતે શૈક્ષણિક શ્રેષ્ઠતાને પ્રોત્સાહન આપવાનું એક સાધન છે. સદર માર્ગદર્શિકાની માર્ગદર્શિકા ૩ (૩) મુજબ, સ્વાયત્ત દરજ્જો મેળવ્યા પછી પણ કોલેજ સંલગ્ન યુનિવર્સિટી સાથે સંલગ્ન રહેવાનું ચાલુ રાખશે પરંતુ સ્વાયત્તતાના વિશેષાધિકારો ભોગવશે. ગુજરાત યુનિવર્સિટી એક્ટ, ૧૯૪૯ ની વિવિધ જોગવાઈઓ અને યુજીસી દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલી માર્ગદર્શિકાઓના વાંચન પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે કોલેજને સ્વાયત્ત દરજ્જો આપ્યા પછી પણ, કોલેજ યુનિવર્સિટી સાથેનું પોતાનું જોડાણ ચાલુ રાખશે, અને આખરે આવી કોલેજોના વિદ્યાર્થીઓ માટે કોલેજો દ્વારા કરવામાં આવેલી ભલામણ પર યુનિવર્સિટી દ્વારા ડિગ્રી એનાયત કરવામાં આવે છે. વધુમાં ગવર્નિંગ બોડી અને વિવિધ અભ્યાસ મંડળોમાં યુનિવર્સિટીના પ્રતિનિધિઓ / નોમિનીઓ હોય છે અને એકિઝક્યુટિવ કાઉન્સિલ (સિન્ડિકેટ) માંગે તે મુજબ સ્વાયત્ત કોલેજોએ સમયાંતરે અહેવાલો અને અન્ય માહિતી રજૂ કરવાની હોય છે. સ્વાયત્તતાનો દરજ્જો ચોક્કસ સમયગાળા માટે આપવામાં આવે છે અને સમયાંતરે મુદત વધારો મેળવવાની જરૂરિયાત રહે છે.

[૧૨] જોકે અરજદારોનો કેસ એવો છે કે વાદગ્રસ્ત નિયમનું અર્થઘટન સામાન્ય પ્રવેશ ઉપરાંત ઉપલબ્ધ બેઠકોના ૫% અનામત તરીકે થવું જોઈએ, પરંતુ અરજદારોનો એવો કેસ નથી કે તેઓએ તે અનામત હેઠળ અરજી કરી હતી. ગુજરાત યુનિવર્સિટી એડમિશન રૂલ્સ, ૨૦૧૮ (માસ્ટર ઓફ સાયન્સ એન્ડ પી.જી. ડિપ્લોમા) મુજબ, નિયમ ૭ અને નિયમ ૮ હેઠળ વિવિધ કેટેગરીઓ માટે અલગથી અનામત આપવામાં આવેલ છે. સદર નિયમો, ૨૦૧૮ નો નિયમ ૧૦ ગુજરાત યુનિવર્સિટી અને અન્ય યુનિવર્સિટીઓના ઉમેદવારો વચ્ચે બેઠકોની વહેંચણી સંબંધિત છે. સદર નિયમો, ૨૦૧૮ ના નિયમ ૧૦ ના વાંચન પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે ઉપલબ્ધ બેઠકો સદર નિયમમાં નિર્ધારિત કર્યા મુજબ વહેંચવામાં આવે છે. સદર નિયમો, ૨૦૧૮ નો નિયમ ૧૦.૧ અન્ય યુનિવર્સિટીમાંથી લાયકાત પરીક્ષા પાસ કરનાર ઉમેદવારો માટે ઉપલબ્ધ બેઠકોના ૫% નિર્ધારિત કરે છે, તે જ રીતે, સ્વાયત્ત કોલેજ એવી સામાવાળા નં. ૩ કોલેજમાંથી લાયકાત પરીક્ષા પાસ કરનાર ઉમેદવારો માટે ઉપલબ્ધ બેઠકોના ૫% અનામત રાખવામાં આવેલ છે. સદર નિયમો, ૨૦૧૮ અને સામાવાળાઓના વલણના સંયુક્ત વાંચન પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે સદર નિયમો, ૨૦૧૮ ના નિયમ ૧૦.૨ હેઠળ જે વિચારવામાં આવ્યું છે તે સામાવાળા નં. ૩ સ્વાયત્ત કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ માટે ૫% પ્રતિબંધનો ક્વોટા છે, અનામત નહીં. સામાન્ય બેઠકો ઉપરાંત આ નિયમનું અર્થઘટન અનામત તરીકે થવું જોઈએ તેવી અરજદારોના વિદ્વાન વકીલની દલીલ સ્વીકારવા યોગ્ય નથી. તે જ સમયે, અરજદારોનો કેસ એવો છે કે ૫% ઉપલબ્ધ બેઠકોને ક્વોટા તરીકે ગણવામાં આવે તો પણ,

સામાવાળા નં. ૩ કોલેજ માટે ૫% બેઠકો સીમિત રાખવા માટે કોઈ વાજબીપણું નથી. એ બાબત નિર્વિવાદ છે કે સ્વાયત્ત દરજ્જો મેળવ્યા પછી પણ સામાવાળા નં. ૩ કોલેજ સામાવાળા નં. ૧ યુનિવર્સિટી સાથેનું તેનું જોડાણ ચાલુ રાખે છે. એ સાચું છે કે સ્વાયત્તતા આપવાથી સામાવાળા નં. ૩ કોલેજને પ્રવેશ આપવા વગેરે માટે અમુક સત્તાઓ આપવામાં આવી છે, પરંતુ વાસ્તવિકતા એ છે કે એકંદર દેખરેખ હજુ પણ સામાવાળા નં. ૧ યુનિવર્સિટી પાસે જ રહે છે.

[૧૩] યુજીસી દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ નિયમો અને માર્ગદર્શિકા મુજબ, એ સ્પષ્ટ છે કે સામાવાળા નં. ૩ કોલેજના ગવર્નિંગ બોડીમાં અને વિવિધ અભ્યાસ મંડળોમાં યુનિવર્સિટીના પ્રતિનિધિઓ / નોમિનીઓ છે. તે બાબતને ધ્યાને લેતાં, સામાવાળા નં. ૩ કોલેજને લગભગ એક અલગ યુનિવર્સિટી તરીકે ગણવી જોઈએ તેવી સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ ની દલીલ સ્વીકારી શકાય નહીં. સામાવાળા નં. ૧ યુનિવર્સિટી સાથે સંલગ્ન સંસ્થા / કોલેજોમાંથી પોતાનો અંડર-ગ્રેજ્યુએટ અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કરનાર તમામ વિદ્યાર્થીઓ એક વર્ગ રચે છે. સામાવાળા નં. ૩ કોલેજના પાસ થયેલા વિદ્યાર્થીઓ માટે જ માત્ર ૫% ઉપલબ્ધ બેઠકો ફાળવવા માટે કોઈ કારણ કે વાજબીપણું નથી અને તે ગેરકાયદેસર, મનસ્વી અને ભેદભાવયુક્ત છે. માત્ર સામાવાળા નં. ૩ કોલેજને સ્વાયત્ત દરજ્જો આપવામાં આવ્યો હોવાના કારણે, તેઓ સામાવાળા નં. ૩ કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ સાથે ભેદભાવ કરી શકે નહીં. એ નોંધવું યોગ્ય છે કે અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમોમાં, સામાવાળા નં. ૩ કોલેજમાં ઉપલબ્ધ બેઠકો અન્ય કોલેજોમાંથી આવતા

સામાવાળા નં. ૧ યુનિવર્સિટીના વિદ્યાર્થીઓ સહિત તમામ વિદ્યાર્થીઓ માટે ખુલ્લી છે. તે જ રીતે, જ્યારે અમુક વિદ્યાર્થીઓ અંડર-ગ્રેજ્યુએટ અભ્યાસક્રમ માટે સામાવાળા નં. ૩ કોલેજમાં જોડાયા હોય, ત્યારે તેઓને અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમમાં સામાવાળા નં. ૧ યુનિવર્સિટીમાં ઉપલબ્ધ બેઠકોમાં ૫% ક્વોટા સુધી સીમિત રાખી શકાય નહીં. આવા વર્ગીકરણ અને સુબોધ ભેદરેખા (ઇન્ટેલિજિબલ ડિફરન્શિયા) માટે કોઈ આધાર નથી. વધુમાં આવા વર્ગીકરણનો હાંસલ કરવા માંગેલા ઉદ્દેશ સાથે કોઈ સંબંધ નથી. તે સ્થિતિમાં, અમારો એવો મત છે કે સદર નિયમો, ૨૦૧૮ નો નિયમ ૧૦.૨ ભેદભાવયુક્ત છે અને ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ હેઠળ ખાતરી આપવામાં આવેલ અધિકારોનું ઉલ્લંઘન કરતો હોવાથી રદ કરવા યોગ્ય છે.

[૧૪] કલકત્તા હાઈકોર્ટના વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશનો **ડબલ્યુ.પી. નં. ૧૩૬૮૬/૨૦૦૯ માં તારીખ ૧૧.૦૯.૨૦૦૯ ના રોજ નક્કી કરવામાં આવેલ સુરજ કોનાર વિરુદ્ધ કલકત્તા યુનિવર્સિટી ના કેસમાં ચુકાદો અરજદારોના કેસને સમર્થન આપે છે. ઉપરોક્ત ચુકાદામાં, કલકત્તા હાઈકોર્ટના વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે સમાન પરિસ્થિતિનો વિચાર કર્યો છે અને ઠરાવ્યું છે કે યુનિવર્સિટીએ સ્વાયત્ત કોલેજોના વિદ્યાર્થીઓને તેના સીધા નિયંત્રણ હેઠળની સંલગ્ન કોલેજોના વિદ્યાર્થીઓની સમકક્ષ ગણવાના રહેશે. વધુમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે કોલેજોના વિદ્યાર્થીઓ સાથે અન્ય કોલેજોના વિદ્યાર્થીઓ કરતાં અલગ વ્યવહાર કરવો એ પ્રતિકૂળ ભેદભાવ સમાન ગણાશે અને તે ભારતના બંધારણના**

અનુચ્છેદ ૧૪ નું ઉદ્દેશન છે. અમે ઉપરોક્ત ચુકાદામાં વ્યક્ત થયેલા આવા દ્રષ્ટિકોણ સાથે સહમત છીએ.

[૧૫] વળી, અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટના [સી.એમ.ડબલ્યુ.પી. નં. ૬૯૫૧/૧૯૯૮] માં કુમારી શ્રુતિ ચતુર્વેદી વિરુદ્ધ અલ્હાબાદ યુનિવર્સિટી નો કેસ પણ અરજદારોના કેસને સમર્થન આપે છે. સમાન પરિસ્થિતિમાં અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટના વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે ઠરાવ્યું છે કે અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ આપતી વખતે સંલગ્ન કોલેજોના અરજદારો સાથે કોલેજોના અન્ય વિદ્યાર્થીઓની સરખામણીએ ભેદભાવ રાખી શકાય નહીં.

[૧૬] જોકે, વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી શેલતે વાદગ્રસ્ત નિયમોનો બચાવ એવા આધારે કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે કે સ્વાયત્ત દરજ્જો આપવાના કારણે, તેમની પાસે અભ્યાસક્રમ નક્કી કરવા અને પ્રવેશ આપવા વગેરે માટેની પોતાની પ્રક્રિયા છે, પરંતુ તે જ સમયે, ગુજરાત યુનિવર્સિટી એક્ટ, ૧૯૪૯ હેઠળની વૈધાનિક જોગવાઈઓ અને યુજીસીની માર્ગદર્શિકા મુજબ, તેને અલગ યુનિવર્સિટી ગણી શકાય નહીં. સ્વાયત્ત દરજ્જો આપ્યા પછી પણ, તેઓ સામાવાળા નં. ૧ યુનિવર્સિટીની દેખરેખ હેઠળ ચાલુ રહે છે. સામાવાળા કોલેજના ગવર્નિંગ બોડીમાં અને વિવિધ અભ્યાસ મંડળોમાં યુનિવર્સિટીના પ્રતિનિધિ / નોમિનીઓ છે. વધુમાં, સ્વાયત્તતાના દરજ્જાનું સમયાંતરે નવીકરણ કરવાનું હોય છે. સામાવાળા નં. ૩ કોલેજમાંથી અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કર્યા પછી, યુનિવર્સિટીના નામે ડિગ્રી એનાયત કરવામાં આવે છે. તે સ્થિતિમાં, સામાવાળા નં. ૩ કોલેજ માટે સીમિત

રાખવામાં આવેલ ક્વોટા સંપૂર્ણપણે ભેદભાવયુક્ત છે અને તે વિદ્યાર્થીઓનો અલગ વર્ગ બનાવવા માટે સુબોધ ભેદરેખા પર આધારિત નથી. સંલગ્ન કોલેજોના વિદ્યાર્થીઓ સહિત યુનિવર્સિટીના તમામ વિદ્યાર્થીઓ એક જ વર્ગ રચે છે અને વર્ગની અંદર અલગ વર્ગીકરણ હોઈ શકે નહીં. નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના એ.આઈ.આર. ૨૦૦૧ એસ.સી. ૭૧૭ માં રીપોર્ટ થયેલ કે. દુરૈસામી અને અન્ય વિરુદ્ધ તમિલનાડુ રાજ્ય; એ.આઈ.આર. ૧૯૭૦ એસ.સી. ૩૫ માં રીપોર્ટ થયેલ કુમારી ચિત્રા ઘોષ વિરુદ્ધ ભારત સંઘ અને એ.આઈ.આર. ૧૯૭૧ એસ.સી. ૧૭૬૨ માં રીપોર્ટ થયેલ ડી.એન. ચંચલા વિરુદ્ધ મૈસૂર રાજ્ય અને અન્ય ના કેસોમાં ચુકાદાઓ સામાવાળાઓના કેસને સમર્થન આપશે નહીં.

[૧૭] હાલના કેસની હકીકતોને ધ્યાને લેતાં, વિચારણા માટે ઉપસ્થિત થતો ટૂંકો પ્રશ્ન એક જ યુનિવર્સિટીના વિદ્યાર્થીઓ વચ્ચેના એટલે કે યુનિવર્સિટી સાથે સંલગ્ન કોલેજોના વિદ્યાર્થીઓ અને સ્વાયત્ત કોલેજોના વિદ્યાર્થીઓ વચ્ચેના ભેદભાવને તપાસવાનો છે. તે બાબતને ધ્યાને લેતાં, વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી શેલતે આધાર રાખેલા ચુકાદાઓ યુનિવર્સિટીના કેસને સમર્થન આપશે નહીં. અમારો એવો મત છે કે વાદગ્રસ્ત નિયમ રદ કરવા યોગ્ય છે.

[૧૮] તે જ સમયે, વધુ રાહત મંજૂર કરવી કે નહીં તે તપાસવાનું રહે છે. આ કેસમાં, એ બાબત નિર્વિવાદ છે કે યુનિવર્સિટીએ તારીખ ૨૯.૦૫.૨૦૧૮ ના રોજ નિયમો અધિસૂચિત કર્યા હતા. પ્રવેશનો પ્રથમ રાઉન્ડ પૂરો થયા પછી તારીખ ૨૬.૦૬.૨૦૧૮ ના રોજ પિટિશન દાખલ કરવામાં આવી છે. તે સમય સુધીમાં

મેરિટ યાદી પહેલેથી જ પ્રસિદ્ધ થઈ ચૂકી હતી. સામાવાળાઓ દ્વારા દાખલ કરાયેલ જવાબના સોગંદનામા અને વધારાના સોગંદનામા પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે અભ્યાસક્રમો તારીખ ૧૯.૦૬.૨૦૧૮ થી શરૂ થવાના હતા. કોઈપણ સંજોગોમાં, એ બાબત પણ નોંધવાની રહે છે કે પિટિશન દાખલ કરવામાં આવી તે પહેલાં જ અરજદારોને સામાવાળા નં. ૩ કોલેજમાં પહેલેથી જ પ્રવેશ મળી ચૂક્યો હતો, પરંતુ તે બાબત પિટિશનમાં જાહેર કરવામાં આવી નથી. અમે આ ટૂંકા ગ્રાઉન્ડ પર જ પિટિશન નામંજૂર કરી શક્યા હોત, પરંતુ વાદગ્રસ્ત નિયમો સામાવાળા નં. ૩ કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ માટે દરેક શૈક્ષણિક વર્ષમાં પ્રતિકૂળ અસર કરશે, જેથી અમે સદર નિયમોની કાયદેસરતા ધ્યાને લીધી છે. વધુમાં અરજદારો દ્વારા અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ મેળવી લેવામાં આવ્યો હોવાની બાબત ધ્યાને લઈને અને મેરિટ યાદીનો પ્રથમ રાઉન્ડ તૈયાર થઈ ગયા પછી આ પિટિશન વિલંબિત તબક્કે દાખલ કરવા માટે કોઈ સ્વીકાર્ય ખુલાસો ન હોવાનું વધુમાં નોંધીને, અમે પિટિશનના પેરાગ્રાફ નં. ૭(એ) માં માંગ્યા મુજબની દાદ સિવાયની અન્ય તમામ દાદ આપવાનો ઇનકાર કરીએ છીએ.

[૧૯] ઉપરોક્ત ચર્ચા અને ઉપર નોંધાયેલા કારણોને ધ્યાને રાખીને, અમે પિટિશનના પેરાગ્રાફ નં. ૭(એ) માં માંગ્યા મુજબની દાદ મંજૂર કરીને પિટિશન અંશતઃ મંજૂર કરીએ છીએ અને ગુજરાત યુનિવર્સિટી એડમિશન રૂલ્સ, ૨૦૧૮ (માસ્ટર ઓફ સાયન્સ એન્ડ પી.જી. ડિપ્લોમા) ના વાદગ્રસ્ત નિયમ ૧૦.૨ ને મનસ્વી અને ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ નું ઉલ્લંઘન કરતો જાહેર કરીને

રદબાતલ ઠરાવીએ છીએ. અમે પિટિશનમાં માંગવામાં આવેલી અન્ય તમામ દાદ નામંજૂર કરીએ છીએ. પિટિશન ઉપર દર્શાવેલ હદ સુધી અંશતઃ મંજૂર કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ નથી.

(આર. સુભાષ રેડ્ડી, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ)

(વિપુલ એમ. પંચોલી, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.